

บทที่ 3

การศึกษาวิเคราะห์ จิตรกรรมไทยแนวเซอร์เรียลลิสต์ ในช่วงปี 2507 - 2527

1 ผลการรวบรวมรายชื่อศิลปินไทยที่มีผู้ระบุว่ามีผลงานแนวเซอร์เรียลลิสต์ ในช่วง พ.ศ. 2507 - 2527

1. ก. รายชื่อศิลปินและผลงานตามที่นักวิชาการและผู้รู้ทางศิลปะระบุไว้

จากตารางรายชื่อของศิลปินไทยที่มีผลงานแนวเซอร์เรียลลิสต์ที่ได้รับการระบุจากข้อเขียนของ น. ณ ปากน้ำ นักวิชาการและผู้รู้ทางศิลปะ จำนวน 6 รายการ ในบทที่ 2 อ่านผลโดยสรุปได้ว่า

- ศิลปินไทยร่วมสมัยที่ได้รับการระบุชื่อมากที่สุด ได้แก่ เกียรติศักดิ์ ชานนนารถ (6/6 ครั้ง)

- ศิลปินที่ได้รับการระบุชื่อรองลงมา (4/6 ครั้ง) ได้แก่ ถวัลย์ ดัชนี จิระศักดิ์ พัฒนพงศ์ และไพศาล อีรวงศ์วิเศษ

- ศิลปินที่ได้รับการระบุชื่อ 3/6 ครั้งได้แก่ ทวี นันทขว้าง ปัญญา วิจินธนสาร และศุภชัย สุภชัชโชติ

- ศิลปินที่ได้รับการระบุชื่อ 2 ครั้ง ได้แก่ สมชัย หัตถกิจโกศล สุพันธ์ุ กระจางเพ็ญ สมพงษ์ อุดยธสารพัน วิวิธชา ยอดนิล เสริมศักดิ์ สุขเปี่ยม เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ มณฑิเยร บุญมา และนัยนา โชติสุข

ผู้วิจัยจะนำรายชื่อศิลปินที่ได้รับการระบุ 2 ครั้งขึ้นไป มาวิเคราะห์ทั้งหมด ในการนี้ได้กล่าวถึงทวี นันทขว้าง และผลงานที่สร้างขึ้นในช่วงก่อนปี 2507 ไว้แล้วในบทที่ 1 จึงจะไม่นำมาวิเคราะห์อีก ส่วนนัยนา โชติสุข ซึ่งมีผลงานภาพพิมพ์แนวเซอร์เรียลลิสต์ (และภายหลังวาดภาพจิตรกรรมสีน้ำมันด้วย) เป็นศิลปินภาพพิมพ์คนเดียวที่จะนำมาวิเคราะห์

เนื่องจากชื่อศิลปินที่ได้รับการระบุ 1 ครั้ง มีจำนวนมาก (ดูข้างต้น) ผู้วิจัยจึงคัดเลือกเฉพาะผลงานของศิลปินบางคนที่มีนัยสำคัญต่อการวิจัย เช่น จักรพันธุ์ โปษยกฤต ธนะ เลหาทกุล กมล ทศนาถุชลิ ธรรมศักดิ์ บุญเชิด อภินันท์ โปษยานนท์ วรฤทธิ์ อุตธาคนิ วินัย ปราบริปู จรัล พลเดชา และจาร์พงศ์ จันทรเพชร แต่จะไม่วิเคราะห์ผลงานของศิลปินเหล่านี้ อย่างละเอียดเท่ากับของศิลปินที่ได้รับการระบุชื่อ 2 ครั้งขึ้นไป

1. ข. รายชื่อเพิ่มเติมจากหนังสือของ John Hoskin

นอกจากรายชื่อของศิลปินที่ได้รับการระบุในข้อเขียนของนักวิชาการและผู้รู้ทางศิลปะซึ่งเป็นคนไทยดังกล่าวมาแล้ว ยังมีหนังสือของ John Hoskin

เรื่อง Ten Contemporary Thai Artists (1984) ที่ระบุไว้ในหน้า 57 และ 82 ว่า อวบ สาณะเสน และประเทือง เอมเจริญ ก็ทำงานใกล้เคียงกับเซอร์เรียลลิสต์ ผู้วิจัยจึงนำผลงานที่มีนัยสำคัญของศิลปินทั้งสองนี้มาวิเคราะห์ด้วย

1. ค. รายชื่อเพิ่มเติมที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์

จากการค้นคว้าของผู้วิจัย โดยเฉพาะจากการสัมภาษณ์ศิลปินและผู้รู้ทางศิลปะ ในช่วงปี 2528 - 2529 ผู้วิจัยได้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายชื่อศิลปินที่สร้างผลงานแนวเซอร์เรียลลิสต์ อีก 6 คน คือ อังคาร กัลยาณพงศ์ พิชัย นิรันดร์ โกวิท เอนกชัย (เขมานันทะ) วิโรจน์ นัยบุตร ช่วง มูลพินิจ และปริญญ์ ดันดีสุข จึงได้นำผลงานที่มีนัยสำคัญของศิลปินเหล่านี้มาร่วมวิเคราะห์ด้วย

2 การคัดเลือกและจัดกลุ่มศิลปินไทยร่วมสมัยที่ได้รับการระบุว่า มีผลงานแนวเซอร์เรียลลิสต์

จากรายชื่อศิลปินที่ได้คัดเลือกไว้ทั้งสิ้น จำนวน 34 คน ผู้วิจัยจะแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ โดยพิจารณาจากเนื้อหาของงาน ในกรณีที่ศิลปินสร้างผลงานที่มีลักษณะเป็นการทดลองระยะสั้น หรือผลงานวิทยานิพนธ์ หรือผลงานที่มีผู้อ้างว่าอยู่ในแนวเซอร์เรียลลิสต์/“เหนือจริง” แต่ขาดตัวบ่งชี้ชัดเจนผู้วิจัยจะจัดไว้เป็นกลุ่มต่างๆ

2. ก. ศิลปินที่สร้างผลงานศิลปะโดยเน้นการแสดงออกซึ่งประสบการณ์ส่วนตัวและจิตใต้สำนึก มี 2 คน คือ เกียรติศักดิ์ ชานนนารถ และนัยนา โชติสุข

2. ข. ศิลปินที่สร้างผลงานจิตรกรรมที่มีเนื้อหาวิจารณ์สังคม มี 9 คน ได้แก่ ธนะ เลหาทกุล กมล ทศนาถุชลิ สมชัย หัตถกิจโกศล ประเทือง เอมเจริญ ธรรมศักดิ์ บุญเชิด วิโรจน์ นัยบุตร ไพศาล อีรวงศ์วิเศษ จิระศักดิ์ พัฒนพงศ์ และอภินันท์ โปษยานนท์

2. ค. ศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานแนวศาสนา และ/หรือผสมรูปแบบศิลปะไทยโบราณมี 6 คน ได้แก่ ถวัลย์ ดัชนี พิชัย นิรันดร์ โกวิท เอนกชัย (เขมานันทะ) วรฤทธิ์ อุตธาคนิ ปัญญา วิจินธนสาร และจาร์พงศ์ จันทรเพชร

2. ง. ศิลปินที่สร้างผลงานที่มีลักษณะเป็นการทดลองระยะสั้นด้วย

แรงบันดาลใจจากศิลปะเซอร์เรียลลิสต์ และ/หรือผลงานวิทยานิพนธ์ทางศิลปะ มี 13 คน ได้แก่ อวบ สาณะเสน วิวิชา ยอนนิล ปริญา ตันติสุข ช่วง มูลพินิจ เสริมศักดิ์ สุขเปี่ยม สมพงษ์ อุดลยสารพวัน ศุภชัย สุกชีโชติ โลจนา พลาวงศ์ สุพันธ์ กระจ่างเพ็ญ จรัล พลเดชา พยัคฆ์ ชื่นเย็น ดวงรัษฎ์ โดสมบุญ และ อังคาร กัลยาณพงศ์

2. จ. ศิลปินที่มีชื่ออ้างว่ามีผลงานในแนวเซอร์เรียลลิสต์/“เหนือจริง” แต่ขาดตัวบ่งชี้ชัดเจน มี 4 คน คือ จักรพันธ์ โปษยกฤต เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ มณฑิเรศ บุญมา และวินัย ปราบริปู

3 การศึกษาวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมไทยที่มีผู้ระบุว่าเป็นแนวเซอร์เรียลลิสต์

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษาวิเคราะห์

ในวิจัยเรื่องก่อน คือ การติดตามความเป็นจริงในกวีนิพนธ์ และจิตรกรรมเซอร์เรียลลิสต์ในฝรั่งเศส ค.ศ. 1919 - 1969 (ซึ่งในที่นี้เรียกว่า วิจัย 1) ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า น่าจะมีการศึกษาต่อไปว่าเซอร์เรียลลิสต์มีอิทธิพลต่อนักเขียนและศิลปินไทยหรือไม่เพียงใด วิจัยเรื่องนี้จะเป็นการตอบคำถามดังกล่าว ในขั้นแรกได้มีการสำรวจผลงานศิลปะในช่วง 2507-2527 ได้พบตัวบ่งชี้ที่แสดงว่ามีแรงบันดาลใจจากเซอร์เรียลลิสต์แฝงอยู่ในการสร้างสรรค์ของศิลปินไทยจริง ในขั้นต่อไปนี้ผู้วิจัยจึงจะศึกษาวิเคราะห์ว่าแรงบันดาลใจดังกล่าวมีลักษณะอย่างไร ส่งผลในเชิงกระตุ้นให้ศิลปินไทยสร้างสรรค์ผลงานที่มีพลังน่าสนใจและมีเอกลักษณ์แปลกใหม่มากขึ้นเพียงใด

ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ผลงานของศิลปินไทยในช่วง 2507 ถึง 2527 โดยเลือกเฉพาะที่มีนัยสำคัญ แทบทั้งหมดเป็นภาพจิตรกรรม แต่อาจมีการอ้างถึงภาพพิมพ์หรือภาพวาดเส้นประกอบบ้างตามความจำเป็น ส่วนข้อมูลที่ประกอบได้แก่ คำสัมภาษณ์ของศิลปินทั้งที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์เอง และทั้งที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สื่อบริการแสดงงาน บทความแนะนำผลงานและบทวิจารณ์ในหนังสือพิมพ์และวารสาร ตลอดจนหนังสือเกี่ยวกับศิลปะและศิลปิน วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งงานวิจัย 1 และบทความต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ทำไว้แล้วนั้นด้วย

ในการศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะแบ่งขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) แสวงหาตัวบ่งชี้ (indicators) .ที่ทำให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างผลงานของศิลปินไทยกับศิลปินเซอร์เรียลลิสต์ ซึ่งกินความรวมทั้งสมาชิกกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์ ซึ่งมีเบรตองเป็นหัวหน้า และศิลปินที่กลุ่มยอมรับ (ในบางกรณีอาจขยายไปถึงศิลปินกลุ่มอื่นที่รับอิทธิพลจากเซอร์เรียลลิสต์และยังคงคำของเซอร์เรียลลิสต์ไว้อย่างเห็นได้ชัดด้วย เท่าที่จำเป็น)

2) แยกแยะลักษณะของแรงบันดาลใจที่ศิลปินไทยได้รับและนำมาพัฒนาปรับปรุงในงานของตน

ในกรณีที่ศิลปินไทยไม่ได้รับรู้ที่มาของแรงบันดาลใจไว้เป็นการเฉพาะ ผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้วิธีสันนิษฐานประกอบ โดยคำนึงถึงคำหรือร่องรอยที่ปรากฏในผลงานเป็นแนวทางเทียบเคียง

3) นำเสนอลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์และความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของศิลปินไทย

3. ก. ศึกษาวิเคราะห์ผลงานของศิลปินที่เน้นการแสดงออกซึ่งประสบการณ์ส่วนตัวและจิตใต้สำนึก

ก.1. เกียรติศักดิ์ ชานนารถ

เกียรติศักดิ์ ชานนารถ กล่าวไว้เองเมื่อปี 2523 ขณะมีผู้ขอสัมภาษณ์ เนื่องจากในโอกาสที่เพิ่งได้รับรางวัลเหรียญทองในการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 26 สำหรับภาพจิตรกรรมชื่อ*ภาวะของจิตใต้สำนึก 1* ว่า “ย้ายออกไปถึงการทำงานของผมสัก 10 ปีที่แล้ว หลังจากที่ผมจบมหาวิทยาลัยศิลปากร งานก็จะอยู่ในแนวเซอร์เรียลลิสต์ทั้งนั้น อันนี้เป็นลักษณะเฉพาะของผม”¹

เกียรติศักดิ์ ได้อธิบายแก่ผู้วิจัย ในการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2528 ว่า ปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เขาหันมาสร้างสรรค์จิตรกรรมแนวเซอร์เรียลลิสต์นั้น คือ การเสียชีวิตอย่างกะทันหันของน้องชาย ขณะที่เขากำลังเป็นนักศึกษาคณะจิตรกรรมฯ ชั้นปีที่ 4 กำลังจะขึ้นปีที่ 5 [2508] การรัฐร้ายและได้เห็นศพน้องในห้องดับจิต ทำให้เขารู้สึกสะเทือนใจ อย่างแรง และเมื่อได้เห็นผลงานของดาลี และเดอ คิริโก ในหนังสือศิลปะก็รู้สึกว่าได้พบสนองอารมณ์ความรู้สึกในขณะนั้นมาก

เกียรติศักดิ์กล่าวแก่ผู้วิจัยถึงการรับแรงบันดาลใจจากเซอร์เรียลลิสต์ในช่วงนั้นว่า

ถ้าเป็นอิทธิพลจากหนังสือผมว่าดูแค่รูปเท่านั้นเอง โดยไม่รู้ว่าเป็นเซอร์เรียลลิสต์คืออะไร... แสดงว่าใจเราคงต้องรับกับทางเซอร์เรียลลิสต์ได้ดีกว่า เราถึงดูรูปแล้วเกิดความรู้สึก อันนี้ตรงกับเรามากก็มีอิทธิพลซึ่ง...เรื่องราวของดาลีนี้แรง ฟอรัมของเขาจะบิดเบี้ยวไปจากของจริงแรมมาก เพราะฉะนั้นพวกนี้จะกระทบใจคนดูทั่วไปมากกว่าภาพวาดของศิลปินที่ดูแล้วนิ่ง ๆ แบบเดอ คิริโก แต่สำหรับผมแล้วผมชอบภาพที่ดูนิ่ง ๆ มากกว่า... รู้สึกว่า เดอ คิริโก จะมีอิทธิพลต่อผมมากกว่าดาลี ผมรับอิทธิพลของดาลีทางด้านเรื่องของแสง-เงา แต่จากเดอ คิริโก เป็นเรื่องของกรวางสิ่งของ คน วัตถุบนพื้นแล้วก็มีเงา เดอ คิริโกมักใช้เงายาวทอดไป ผมพยายามไม่ให้เกิดเงา แต่ให้มันวางอยู่บนพื้น ก็ขัดกันนิดหน่อย..... มากิริตต์เป็นอีกคนหนึ่งที่เขาสรุปความคิดจริงไปนิดหน่อยก็เลยตรงกับในประเด็นนี้ผมชอบชนิดให้มีความจริงไปนิดหน่อยแบบนี้มากกว่าที่เลยชอบมากิริตต์ด้วย

ในทัศนะของเกียรติศักดิ์ สังคม วัฒนธรรม เป็นตัวควบคุมที่ทำให้ศิลปินแสดงอะไรผิดไปจากปกติวิสัยมากไม่ได้ ในแง่ที่เกี่ยวกับลักษณะอิโรติกซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในเซอร์เรียลลิสต์ตะวันตก เขาเห็นว่า “เราไม่ค่อยกล้าแสดงออกในเรื่องนี้” ทั้ง ๆ ที่มีอยู่ในจิตใต้สำนึก

ในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทของเกียรติศักดิ์ ชานนารถ เรื่อง “ความสลับวังวน” (บัณฑิตวิทยาลัย มศก. 2522) มีการกล่าวถึงเรื่องราวเชิงประวัติของลัทธิเซอร์เรียลลิสต์ ศิลปะเซอร์เรียลลิสต์ ลัทธิดาดา และจิตรกรรมอภิปรัชญา ซึ่งเป็นการฐานของศิลปะเซอร์เรียลลิสต์ ตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ โดยเน้นเรื่องจิตใต้สำนึกไว้ด้วย ในด้านที่เกี่ยวกับการรับแรงบันดาลใจนั้น เกียรติศักดิ์ ระบุไว้ในหน้า 5 ว่า “สำหรับผู้ที่เขียนนัยอิทธิพลทางศิลปะที่ได้รับในการสร้างสรรค์ คือ

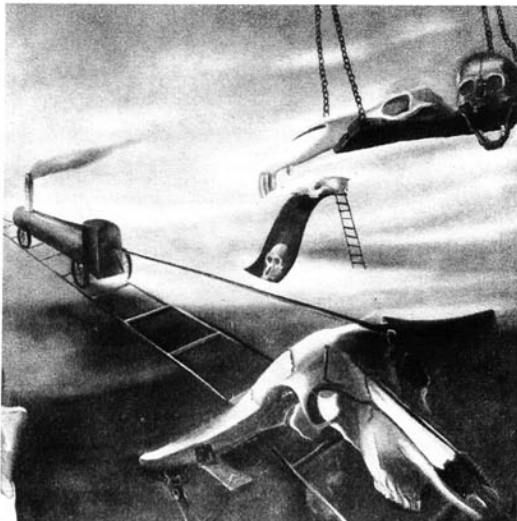
งานของศิลปินกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์ เช่นงานของเดลวัวร์ (Paul Delvaux) ดองกี (Yves Tanguy) และ ดาลี (Salvador Dali) และระบุในหน้า 13 ว่า

ศิลปะเป็นงานสร้างสรรค์ที่ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ประสบการณ์ จินตนาการ ความบันดาลใจจากงานศิลปะ สำหรับผู้เขียนนั้นอิทธิพลที่ได้รับในการสร้างสรรค์มาจากศิลปะเซอร์เรียลลิสต์และทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ ทำให้ได้พบแบบอย่างการทำงานศิลปะของตนเอง ส่วนเนื้อหาในการทำวิทยานิพนธ์นี้เกิดจากความประทับใจที่ได้รับจากประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้า ไปตามโบราณสถานหลายแห่งจนเป็นความบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ

ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันของเกียรติกศักดิ์ ชานนารทที่คัดเลือกมาเพราะมีนัยสำคัญต่อการศึกษาวิเคราะห์นั้นอาจแบ่งได้เป็น 2 ช่วง ช่วงแรก ได้แก่ผลงานสร้างสรรค์ระหว่างปี 2511-2519 ซึ่งประกอบด้วยภาพชื่อ จิตรกรรม (2511) จิตรกรรม (2512) วุฒหนึ่งของความรู้สึก (2515) การแสดงออกของจิตใต้สำนึก 4 (2517) ความเร้นลับของจิต (2518) และ ซากชีวิต (2519)

ผลงานช่วงที่ 2 ได้แก่ จิตรกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นภายหลังที่เกียรติกศักดิ์ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทเสร็จแล้วและมีการนำเสนอเรื่องของเลื้อยผ้ากับความมี/ไม่มีตัวตนต่อเนื่องกัน ได้แก่ ภาพของจิตใต้สำนึก 1 จิตใต้สำนึก 1 จิตใต้สำนึก 3 (2524) ภาพหลอนของจิตใต้สำนึก 1 และ ภาพหลอนของจิตใต้สำนึก 2 (2525)

เนื้อหาเรื่องราวของจิตรกรรมชุดแรกของเกียรติกศักดิ์นั้นเห็นได้ชัดว่ามักเกี่ยวกับความตาย ความอึดอัด และความเร้นลับ น่ากลัว อันเป็นผลกระทบมาจากการตายอย่างกะทันหันของน้องชาย และการได้เห็นศพในห้องดับจิต ซึ่งฝังลึกอยู่ในความทรงจำในระดับจิตใต้สำนึกของศิลปิน

K1 เกียรติกศักดิ์ ชานนารท จิตรกรรม (2511)

รวมทั้งเหตุการณ์ที่เข้ามาเกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ความรู้สึกอึดอัดในการที่ต้องทำในสิ่งที่ตนไม่อยากทำ หรือความรู้สึกกลัวเมื่อมีคนเล่าเรื่องผีให้ฟังขณะไปเที่ยวเขาใหญ่ เป็นต้น

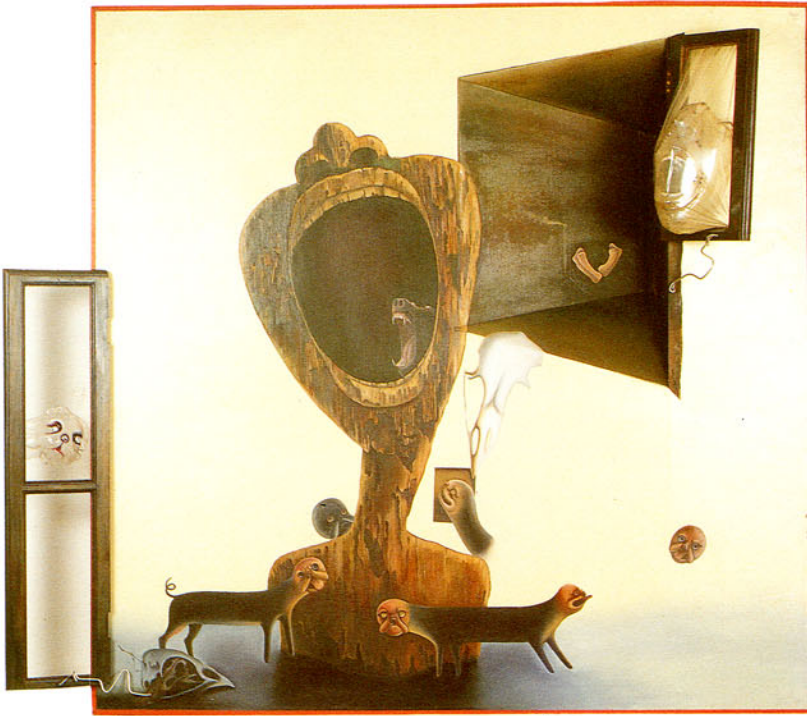
ในภาพชื่อ จิตรกรรม (2511) (K1) เนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับความตายปรากฏเด่นชัดในรูปของกระโหลกคนและซากกระดูกสัตว์ ซึ่งวางปะทะสายตาตรงส่วนหน้าของภาพ บนทางรถไฟ บนชิงช้า กระดานหกที่ตั้งดูคล้ายตาที่สุด คือ ภาพรถไฟมีปล่องพ่นควันซึ่งมีลักษณะคล้ายรถเข็นศพและเมรุเผาศพ และด้านซ้ายมือสุดมีภาพภิกษุยืนหันหลังเห็นเพียงครึ่งซีกและครองจีวรในลักษณะที่แปลกตา เกียรติกศักดิ์อธิบายถึงแรงบันดาลใจที่ทำให้เกิดภาพนี้ว่า

ขณะเขียนภาพนี้พักอยู่ที่บ้านพักรถไฟ เปิดหน้าต่างออกมาให้เห็นซากรถไฟเก่า ๆ ที่เขาทิ้งไว้ ตอนเย็นเวลาเดินกลับบ้านผ่านสนามเด็กเล่น ชิงช้า บ้านโดกก็ติดเข้ามา...ส่วนซากกระโหลกก็คือหุ่น show life... ตอนที่เราดูรูปนี้เมื่อเด็กคนหนึ่งเรียนเพาะช่างเขาก็แบกหุ่นกลับบ้านพักรถไฟที่ผมอยู่ด้วย ผมก็เลยเอาไปเขียนโดยอัตโนมัติ

นอกจากนี้เกียรติกศักดิ์ยังกล่าวถึงภาพพระภิกษุว่า “ระยະນັ້ນผมสนใจเรื่องศาสนาด้วย แต่แทนที่จะมองว่าพระมุ่งจีวรแบบพระ ก็ทำให้ผิดความเป็นจริงไปสักนิด”

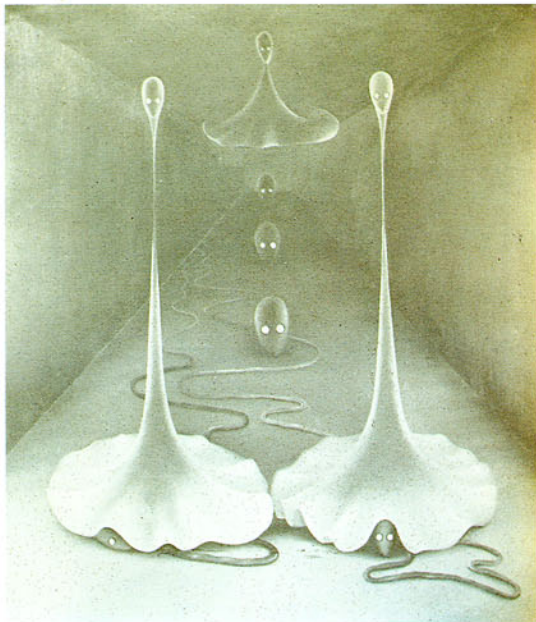
ในผลงานชื่อเดียวกันคือ จิตรกรรม (K2) ซึ่งวาดในปีต่อมา เนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับความตายปรากฏขึ้นอีกในรูปของซากกระดูกที่วางอยู่ตรงส่วนหน้าด้านซ้ายของภาพ แต่ “ตัวละคร” (figure) และบรรยากาศโดยรวมดูจะเน้นถึงความอึดอัด ความเร้นลับน่ากลัว โดยมีรูปทรงของคนที่ทำด้วยไม้ ถ้าปากกว้างแสดงความอึดอัดตันใจอย่างถึงที่สุดอยู่ตรงกลางภาพรอบ ๆ รูปทรงนี้มีสัตว์หน้าตาและรูปร่างประหลาด น่ากลัว อยู่หลายตัว บางทีปรากฏแต่หน้าหรือเห็นหน้าลอยอยู่ บางทีปรากฏให้เห็นทั้งตัว และบางตัวก็มีร่างเดียวแต่สองหน้า ผันตรงด้านขวาบนของรูปทรง คนอ้าปากร้องเปิดออก แลเห็นทางเดินหรือห้องที่ลึกเข้าไปทำให้เกิดเป็นมิติลึกอีกระดับหนึ่ง ทั้งนี้เกียรติกศักดิ์ติดหน้าตาและประตูดิจจริงไว้ตรงมุมขวา และมุมซ้ายของภาพด้วย ทำให้ภาพนี้มีลักษณะเป็นจิตรกรรม 3 มิติ เน้นทั้งความรู้สึก และความเร้นลับน่ากลัว โดยมีหน้าของสัตว์ประหลาด บนประตู และหน้าตาอื่น

เกียรติกศักดิ์เล่าถึงที่มาของรูปทรงคนกำลังอ้าปากร้องและภาพสัตว์ประหลาดไว้ว่า “ที่ร้องแบบนี้เป็นเพราะต้องเขียนภาพประกอบให้กรมวิชาการ อึดอัดแทบตาย อยากรจะระเบิด อยากรจะร้อง... ส่วนสุนัขหน้าตาน่าเกลียดน่ากลัวนั้นได้เห็นที่บ้านจักรพันธ์ุ์ [โปะยกฤต] เห็นแล้วรู้สึกว่าจะเอามาเขียนรูปได้ รู้สึกอย่างนั้นเลย”

K2

เกียรติศักดิ์ ชานนารัต จิตรกรรม (2512)

K3

เกียรติศักดิ์ ชานนารัต วูบหนึ่งของความรู้สึก (2515)

แนวเรื่องเกี่ยวกับความอึดอัด ความเร้นลับน่ากลัว ปรากฏอีกในภาพชื่อ *วูบหนึ่งของความรู้สึก* (2515) (K3) ซึ่งพัฒนาต่อจากภาพชื่อ *เรื่องเล่าที่เขาใหญ่* ที่เกียรติศักดิ์วาดไว้ปีก่อน หลังจากไปเที่ยวเขาใหญ่ โดยสะท้อนความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะฟังคนเล่าเรื่องผี ในภาพ K3 มีรูปทรงที่มีหน้าเป็นวงรี ส่วนล่างบานออกคล้ายดอกผักบุ้งหรือโคมไฟ ตั้งอยู่ตรงพื้นหน้าและลอยอยู่ข้างบน นอกจากนี้ยังมีหน้าวงรีวางซ่อนอยู่ใต้รูปทรงปลายบาน และตรงทางเดินอีก ที่น่าสังเกตก็คือลักษณะดวงตาที่ลูกโป่งคล้ายตาสัตว์คล้ายใน K2 ได้ถูกนำมาพัฒนาจนกลายเป็นองค์ประกอบเด่นในภาพนี้ จำนวนของรูปทรงยาวปลายบานและใบหน้าวงรีที่ถูกจัดระยะให้ปะทะและดึงดูดสายตามั่วดู ทั้งบริเวณพื้นหน้าและลึกเข้าไปจนถึงพื้นหลังสุดของภาพ โดยมีสายยาวสีดำเชื่อมโยง(คล้ายงู)นี้สร้างบรรยากาศที่ลึกลับ น่ากลัว และน่าดึงดูดใจในขณะเดียวกัน